

Základný príjem

2010-02-02

Základný príjem znamená pravidelné (mesačné) vyplácanie určitého množstva peňazí každému človeku v spoločnosti, bez ohľadu na to, či je zamestnaný alebo nie, bez ohľadu na vek (teda od narodenia), pohlavie, vierovyznanie... Mal by byť vo výške, ktorá umožní na ľudsky dôstojnej úrovni uspokojiť základné životné potreby. Paradigmu, že peniaze dostávame za prácu a že pracujeme pre peniaze, je potrebné prekonať. Jednak je zrejmé, že s postupujúcou automatizáciou bude práce stále menej a po druhé motivácia robiť niečo „pre peniaze“ namiesto „pre zmysluplnosť“ vedie ku krízam hodnôt v spoločnosti, k plytvaniu a nezmyselným činnostiam a následne krízam ekonomickým. Vôkol nás je množstvo práce, ktorú je možné a potrebné vykonať i množstvo voľných ľudí, no nerobí sa, lebo na prácu nie sú peniaze.

Základný príjem nie je všeliak na problémy celej spoločnosti, ale oddeľovanie príjmu od práce je dôležitým krokom pre jej ozdravenie a teda pre lepšiu budúcnosť. Jedným z dôležitých fenoménov, ovplyvňujúcich život v našej spoločnosti je strach. Strach z toho, že stratíme zamestnanie, že nebudeme mať na bývanie, na stravu pre seba, pre deti, na splátky... Pre tento strach sme ochotní robiť nezmyselné veci, poslúchať nezmyselné príkazy, dodržiavať nezmyselné pravidlá, ochotní sa nechať ponižovať. Základný príjem môže dať človeku určitú istotu a tým i väčšiu slobodu a dôstojnosť. Zbavenie sa existenčného strachu a zdôraznenie ľudskej dôstojnosti v celonárodnom meradle je niečo, čo zmení atmosféru v celej spoločnosti.

Cieľom autorov stránky je podnietiť celoslovenskú diskusiu na túto tému, zvážiť možnosti, výhody a nevýhody základného príjmu a v prípade pozitívnej odozvy uskutočňovať praktické kroky k jeho realizácii v SR. Na týchto stránkach budeme uverejňovať ďalšie informácie k téme základného príjmu. Ak sa chcete informovať o našich aktivitách, alebo máte podnetné návrhy, napíšte nám. Budeme vďační za každý konštruktívny príspevok.

Najčastejšie otázky:

Ak človek bude pracovať, dostane ZP?

Áno, bez ohľadu na to, či človek pracuje, nepracuje, či zarába málo alebo veľa, má dostať ZP. Ak nebudem pracovať, mám ZP, ak pracujem, tak to, čo zarobím, je navyše k ZP. Dá sa očakávať, že pri zavedení ZP sa zníži cena za hodinu práce v jednotlivých profesiách, resp. inak: Ak mám plat 25000 Sk, tak po zavedení ZP by som mal dostať 10000 od štátu ako ZP a 15000 od zamestnávateľa, takže môj celkový príjem sa nezmení, pokiaľ pracujem. Zvýšenie príjmu nie je cieľom ZP, tým je zvýšenie individuálnej istoty a slobody. Zníženie nákladov na moju mzdu z 25000 Sk na 15000 však zníži náklady zamestnávateľa a umožní mu napr. investovanie do rozvoja firmy.

Aká by bola výška ZP?

Je dôležité si uvedomiť, že cieľom zavedenia ZP je zmena v zmýšľaní ľudí a v zmene sociálnej, duševnej klímy v spoločnosti. Nie je cieľom zaviesť technicky lepšie riešenie prerozdeľovania príspevkov či vyplácania rôznych dávok. Zavedením ZP sa má reálne zmeniť vzťah ľudí k práci, zamestnávateľov k zamestnancom a prežívanie slobody či neslobody vzhľadom na svoju životnú situáciu.

Preto je nevyhnutné zaviesť ZP minimálne v takej výške, aby sa pre dostatočne veľkú skupinu ľudí naozaj ich život zmenil. Konkrétna suma v peňaženke iným spôsobom zmení život človeka v Michalovciach a iným v Bratislave, pretože sú rôzne životné náklady. Ak hovoríme, že ZP príjem má zabezpečiť dôstojný život človeka, tak sa tým myslí jednak pokrytie nákladov na fyzickú existenciu v istej základnej miere – nájomné, strava, oblečenie – a jednak určité kultúrne potreby, lebo človek nie je len zvierka, ktoré potrebuje len bývať a jesť. Tým kultúrnym nemusí byť koncert v la Scala alebo Depeche Mode za 2000Sk, ale napr. možnosť stretnúť sa s priateľmi, kúpiť si knihu, niečo študovať atď.

A teraz ku konkrétnej sume. Tá by mala byť výslednicou medzi vyššie popísanými cieľmi a možnosťami ekonomiky. Zo štatistík o životnej úrovni a o vyplácaní sociálnych dávok sa dá určiť, aká suma je pre akú sociálnu skupinu významná, aby to zmenilo jej život. ZP vo výške od 8 do 10 tisíc SK by pre mnoho občanov SR bol významnou zmenou. Skúsme napr. spoločne snívať sumu 8 000 Sk, t.j. 270 €. V Nemecku sa uvažuje o hodnote okolo 800€. Určenie konkrétnej výšky ZP pre Slovensko je vecou ekonomických odhadov a múdrej odvahy.

Máme na to?

Toto je dôležitá otázka a definitívnu odpoveď na ňu budeme mať až po zavedení ZP. Existujú, samozrejme, rôzne analýzy z iných krajín. Napr. nemeckí ekonómovia zráтали, že takýto krok je reálny, závisí však na

reformách v iných oblastiach. Konkrétne, najviac spojenou otázkou so ZP je daňová reforma, ktorá môže podstatne uľahčiť prijatie ZP – zrušenie dane z příjmu a zavedenie dane zo spotreby (viď články k tejto téme v príslušnej záložke). Pre Slovensko zatiaľ takáto komplexná štúdia nebola spravená, snažíme sa ju však vypracovať.

autor: Erich Šašinka

prebraté:

<http://www.zakladnyprajem.sk/home>

<http://mustwatch.hztz.cz/film/zakladni-prijem-grundeinkom>